

Motion till riksdagen 2005/06:K20

**av Kerstin Lundgren m.fl. (c)
med anledning av skr. 2005/06:95**

En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna 2006–2009

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvinnors deltagande i kliniska läkemedelsprövningar måste fastställas i svensk lagstiftning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att läkemedelsförpackningarna borde märkas med information om medicinen är testad på kvinnor.
3. Riksdagen begär att regeringen omgående återkommer med en plan för att höja kvaliteten på utbildningen i grundskolan så att eleverna lämnar skolan med tillfredsställande kunskaper.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att intensifiera kampen mot mäns våld mot kvinnor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot prostitution och handel med människor för sexuella ändamål.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att handlingsplanen bör kompletteras med en åtgärd som innebär att regeringen under perioden 2006–2009 skall prioritera arbetet med en FN-konvention som erkänner likaberättigande och frihet från diskriminering för homo-, bi- och transpersoner som en mänsklig rättighet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att HBT-perspektivet ihågkommes vid arbetet med mänskliga rättigheter i kommuner och landsting (åtgärderna 106, 107 och 109).
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en rättssäker asylprocess.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Sverige har en lång tradition av att hålla fanan högt vad gäller mänskliga rättigheter. Det ska vi fortsätta med. Genom att kontinuerligt utvärdera vad vi har gjort samt genom att komma med nya förslag för hur vi ska nå upp till FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna – och andra dokument som utvecklar och förtydligar dessa rättigheter – blir vi hela tiden bättre. För Centerpartiet är det en självklarhet att mänskliga rättigheter omfattar alla människor och grupper – även om de internationella samfundens medvetenhet ännu inte hunnit mogna. Men det förutsätter att Sveriges regering faktiskt lever upp till vad den har lovat. Tyvärr ser vi gång på gång att så inte är fallet.

Rätt till likabehandling oavsett kön

Likabehandling i sjukvården

Mannen är tyvärr fortfarande norm inom forskningen. Blodfettsubbningar och kranskärslsjukdomar ter sig olika hos män och kvinnor, både på grund av psykosociala och på rent biologiska skillnader. Historiskt har man systematiskt studerat den vita manliga hjärtsjuka patienten trots att hjärtinfarkt är lika vanlig som dödsorsak hos kvinnor över 55 år som hos män. På senare år har man börjat bli mer medveten om vikten av att ha med kvinnor i studierna, framför allt i studier där man provar läkemedel mot högt blodtryck och höga blodfetter. Men det är fortfarande för få kvinnor med i stora studier av exempelvis hjärtsvikt. Kvinnors deltagande i kliniska läkemedelsprövningar måste fastställas i svensk lagstiftning. Detta bör ges regeringen till känna.

I cirka 80 procent av dagens studier av nya läkemedel ansöker forskarna om att studera både män och kvinnor. Men de flesta läkemedel som används är utprovade före 90-talet. Det skrivs fortfarande ut äldre läkemedel till kvinnor, trots att de bara testats på män. I Europa finns inga lagar om att kvinnor ska vara med i forskningen på nya läkemedel.

Bara 20–30 procent av alla hjärtmediciner som finns på marknaden har testats på kvinnor. Det behövs forskning för att studera det här, men pengar saknas. I väntan på ytterligare studier är ett minimikrav att läkemedel som inte testats på kvinnor ska märkas. Detta bör ges regeringen till känna.

Rätten till utbildning

Antalet elever i svenska skolor som inte får godkänt betyg i något ämne i grundskolan har fördubblats under den senaste tioårsperioden. Detta tyder på

att det finns allvarliga problem inom det svenska skolsystemet, och det är vårt ansvar som politiker att sätta in kraftfulla åtgärder mot dessa problem.

Det som händer i den svenska skolan nu innebär att vi går en framtid till mötes där vi kunskapsmässigt har förlorat en hel generation. Eleverna i den svenska skolan idag får helt enkelt inte med sig de kunskaper de behöver för framtida vidare utbildning och arbete. Detta beror på ett antal olika faktorer, bland annat att stöd inte sätts in i tid för de elever som behöver det, kontakten med föräldrarna är bristfällig, uppföljning görs mer som undantag än regel och eleverna får ofta ingen arbetsro och mår därför både fysiskt och psykiskt dåligt i skolan.

Regeringen bör omgående återkomma med en plan för att höja kvalitete på utbildningen i grundskolan så att eleverna lämnar skolan med tillfredsställande kunskaper. Detta bör ges regeringen till känna.

Mäns våld mot kvinnor

Våld mot kvinnor är ett brott som begås dagligen runt om i Sverige. Denna form av misshandel skiljer sig från övrig i det att den ofta sker inom hemmets väggar samt att gärningsman och brottsoffer ofta har en närstående relation. Detta leder till särskilda svårigheter som exempelvis låga anmälningssiffror. När brottet är begånget är det av största vikt att samhället kan ställa upp för de utsatta kvinnorna. Här spelar såväl kvinnojourerna som polisen en enormt viktig roll för att fungera som hjälp och stöd för den slagna kvinnan. Det är givetvis viktigt att hålla i minnet att det även finns män som blir slagna i nära relationer och att männen i de fallen, liksom kvinnorna, ska kunna känna att de har hjälp och stöd från samhället.

Myndigheter och myndighetspersoner som dagligen kommer i kontakt med hotade eller misshandlade kvinnor måste ha en stor kunskap om deras situation, och förmåga att sätt sig in i vad de utsatta kvinnorna varit med om. Därför behöver insatserna för att utbilda och fortbilda myndighetsföreträdare öka.

Polisens och åklagarnas handläggningstider vad gäller våld mot kvinnor måste kortas. Därför bör fler poliser och åklagare ha möjlighet att samverka och specialisera sig på att utreda våld mot kvinnor i nära relationer. Fler särskilda familjevåldsenheter inom polisen bör också inrättas. Regeringen har hittills misslyckats med att se problematiken bakom mäns våld mot kvinnor och har heller inte klarat av att bekämpa det.

Vad som ovan anförts om att intensifiera kampen mot mäns våld mot kvinnor bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Kampen mot människohandel

Det behövs hårdare kontroll vid våra gränser och punktmarkering av de kriminella organisationer som smugglar. Ökade insatser krävs för att komma till rätta med den ökade människohandeln. För detta krävs fler särskilda enheter inom polismyndigheten som har specialkompetens för att arbeta med prostitution och trafficking. Sverige har, genom undertecknandet av Förenta nationernas människohandelsprotokoll, förbundit sig att ställa människohandlarna inför rätta och vidta åtgärder mot den organiserade brottsligheten.

Ökade befogenheter för tullen

Tullen bör få ökade befogenheter att ingripa vid misstanke om människosmuggling och illegal invandring. Tullen bör ha befogenhet att ingripa mot smuggling över hela Sveriges yta och inte bara vid gränsen, såsom fallet är idag. Ett system med möjlighet till tullkontroll i hela Sverige skulle medföra en smidigare gränspassage för det legala handelsflödet. Tullen bör även ha rätt att begära legitimation vid tullkontroll för att kunna effektivisera tullens arbete och förhindra människohandel.

Permanent uppehållstillstånd

Centerpartiet anser att såväl barn som vuxna som utsatts för människohandel för sexuella ändamål i Sverige ska ha rätt att få permanent uppehållstillstånd.

Ändra lagstiftningen

Centerpartiet menar att den som i ond tro haft sexuellt umgänge med tvångsprostituerad skall kunna dömas för våldtäkt i stället för sexköp som är fallet med dagens lagstiftning. Män som direkt medverkar till att förstöra en annan människas liv skall inte kunna fly från sitt ansvar och skylla allt på människohandlarna.

Forskning för ökad kompetens

Forskningsinsatser måste stimuleras för att utveckla metoder och öka kompetensen hos de myndigheter och organisationer som kommer i kontakt med prostituerade och offer för människohandel. Forskningen ger också ett viktigt fakta- och statistikunderlag för både beslutsfattare och opinionsbildare.

Vad som ovan anförts om att arbeta för att prostitution och människohandel upphör bör ges regeringen till känna.

Mänskliga rättigheter oavsett sexuell läggning

Skrivelsens förslag vad avser att stärka HBT-personers skydd är förvånansvärt tunna och otillräckliga. Själva språkbruket i skrivelsen andas i vissa avsnitt av samma osynliggörande av det normavvikande, som är en av orsakerna för brott mot HBT-personers mänskliga rättigheter. Mot bakgrund av det svaga stödet för HBT-personers rätt till likabehandling i de internationella konventioner som oftast används som normkälla vid arbete med mänskliga rättigheter, kan detta leda till att HBT-perspektivet glöms bort när viktiga delar av handlingsplanen ska implementeras.

Det är naturligtvis bra att regeringen föreslår att en arbetsgrupp ska tillsättas för att lämna olika förslag för att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning, men enligt vår uppfattning borde detta ha skett inom ramen för förberedelserna av denna skrivelse så att fler konkreta förslag hade kunnat läggas fram.

Centerpartiet har tidigare under mandatperioden lagt fram en rad förslag för att stärka HBT-personers ställning och rättigheter som vi inte avser att upprepa här. En del av dessa tillmötesgår regeringens skrivelse helt eller delvis. Ytterligare andra ligger inte riktigt inom ramen för skrivelsens förslag.

FN-konvention om HBT-personers mänskliga rättigheter

Rätten att älska vem man vill oberoende av kön är enligt Centerpartiet en mänsklig rättighet och borde erkännas som en sådan även av FN och andra internationella fora, något som Centerpartiet motionerat om tidigare under riksdagsåret. Det är förvånande att regeringen inte i sin skrivelse lyfter fram det otillräckliga stödet för HBT-personers mänskliga rättigheter i internationella konventioner. På samma sätt som regeringen i sin skrivelse lyfter fram kampen för en FN-konvention om funktionshindrades åtnjutande av de mänskliga rättigheterna (åtgärd 2) måste Sverige tydligt arbeta för en liknande konvention för HBT-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter. Vi vet att det finns många länder som motarbetar antagandet av en FN-konvention som säkerställer homo-, bi- och transpersoners likaberättigande, men ambitionen måste ändå vara att en sådan ska antas. Arbetet för en sådan konvention är i sig opinionsbildande och attitydpåverkande. Handlingsplanen bör kompletteras med en åtgärd som innebär att regeringen under perioden 2006–2009 ska prioritera arbetet med en FN-konvention som erkänner likaberättigande och frihet från diskriminering för homo-, bi- och transpersoner som en mänsklig rättighet. Detta bör ges regeringen till känna.

Könsneutrala äktenskap

Inrättandet av en könsneutral äktenskapslagstiftning är den viktigaste återstående åtgärden mot lagstiftning som diskriminerar på grundval av sexuell

Fel! Okänt namn på

läggning. Centerpartiet har tidigare under riksdagsåret lagt fram förslag om införande av en könsneutral äktenskapslagstiftning och upprepar det därför inte i denna motion. Det är enligt vår uppfattning svårt att förstå behovet av ett så långdraget utredningsarbete att förslag om könsneutral äktenskapslagstiftning inte hade kunnat föreläggas denna riksdag för beslut. Så vitt vi kan bedöma utvecklas det parlamentariska stödet för en sådan lagstiftning nu så starkt och brett att en könsneutral äktenskapslagstiftning kommer att kunna beslutas under 2007 även om de skulle fortsätta att förhålla frågan.

Åtgärder i landsting och kommuner för att underlätta situationen för HBT-personer

Det är av stor vikt att arbetet mot diskriminering och kränkningar av HBT-personer förankras lokalt och regionalt. Det handlar både om tillgång och bemötande i de offentliga verksamheterna och om generell attitydpåverkan i befolkningen. Även om förekomsten av fördomar mot HBT-personer torde vara ungefär liknande i alla delar av landet, kan individen vara mer utsatt för fördomar i sådana miljöer där anonymiteten är mindre och möjligheterna att själv välja sitt sociala nätverk mer begränsade. Regeringens förslag om handlingsplaner är välkommet. Med tanke på att HBT-personers mänskliga rättigheter har svagare stöd i internationella konventioner än många övriga grupper är det viktigt att säkerställa att HBT-perspektivet ihågkommes vid arbetet med mänskliga rättigheter i kommuner och landsting. Detta bör ges regeringen till känna.

Den rättsosäkra asylprocessen

Dagens asylprövningar präglas av bristande rättssäkerhet och en misstroende-kultur. Utredningar sker under tidspress där stor vikt läggs vid om den sökande uppfattas som trovärdig. Den asylsökande som inte berättat allt från början, eller som inte kan dokumentera sin identitet, anses inte vara fullt trovärdig. Trauman är alltid svåra att berätta om, särskilt för barn. Det tar ofta tid att förmå dem berätta och ofta kommer de traumatiska berättelserna fram i ett sent skede i asylprocessen. Följaktligen medför det att den asylsökande riskerar att bli misstrodd. Migrationsverket tenderar snarare att fokusera på uppgiften att genomskåda och avslöja ”ekonomiska” flyktingar än att värna om och ge skydd åt människor som har rätt till asyl. Någonstans har det blivit fel i systemet.

Migrationsverket har fått hård kritik de senaste åren. Inte minst 2005 och 2006 har kantats av många skandaler kring och oetiskt handlande av Migrationsverkets personal. Till exempel kunde vi läsa i tidningarna den 20 december 2005 om nyheten att Migrationsverkets tjänstemän firade en avvisning av en rysk familj med champagne. Flera liknande firanden har ägt rum på Migrationsverket. Uppgifterna som har framkommit är allvarliga. Flera asylsö-

Fel! Okänt namn på

kande vittnar om ovärdigt bemötande under asylprocessen, och det finns även studier som ger belägg för att det finns en misstroendekultur bland Migrationsverkets personal gentemot asylsökande. Att fira avvisningar med champagne ser ut att vara ännu ett exempel från den tragiska verkligheten där icke-respekten visar sig mot asylsökande. Människor som söker asyl här ska behandlas värdigt. Personal på utlänningsmyndigheterna ska ägna sig åt att göra rättssäkra asylutredningar där rätten till asyl ska stå i fokus.

Därför är det oerhört viktigt att personalen har en god utbildning i mänskliga rättigheter och att myndighetens åtgärdsprogram för etikfrågor kommer till stånd och får en reell funktion i praktiken.

Centerpartiet ser med djup oro på den utveckling som skett av asylhanteringen de senaste åren. Tolkning av lag och praxis har de facto hårdnat. Amnesty International har kritiserat Sverige för att ha bristfälliga asylutredningar där människor med asylskäl nekats skydd. Kritik har också riktats mot att Sverige varken följer Europakonventionen, tortyrkonventionen eller FN:s barnkonvention.

FN:s kommitté mot tortyr har fällt Sverige för brott mot tortyrkonventionen inte mindre än elva gånger. Därmed intar Sverige den föga hedervärda platsen som det land med flest fällningar av alla stater som tillträtt konventionen.

För en ordentlig asylprövning krävs en rättssäker asylprocess. Det är diskutabelt om Sverige har det idag. För att motverka kränkningar i hemlandet behövs även möjligheter för flyktingar att ta sig till skyddade platser. Sverige har sänt tillbaka människor till länder där de utsatts för både kränkningar och tortyr. Det är ytterst anmärkningsvärt.

Om Sverige ska vara ett land som värnar asylrätten är det nödvändigt att asylprocessen är rättssäker och präglas av en välkomnande attityd och ett humant synsätt med insikt om varje människas värde och potential. Vår förhoppning är att det nya systemet som träder ikraft den 1 april kommer att vara en ny rättssäker ordning där de mänskliga rättigheterna efterlevs. Regeringen måste bli bättre på att granska sitt eget agerande i asylfrågor. Vi efterlyser här självkritik och en ödmjuk attityd. Annars kan regeringen aldrig bli bättre på området.

Vad som ovan anförts om en rättssäker asylprocess bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 29 mars 2006

Kerstin Lundgren (c)

Agne Hansson (c)

Claes Västerteg (c)

Jan Andersson (c)

Eskil Erlandsson (c)

Johan Linander (c)

Annika Qarlsson (c)